

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa J. J.
przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu
Rejonowego w W., Prezesa Sądu
Okręgowego w W., Prezesa Sądu Apelacyjnego w X.,
Prezesa Sądu Apelacyjnego w Y. i I Prezesa Sądu Najwyższego
o zadośćuczynienie i odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 września 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Y.
z dnia 19 kwietnia 2013 r.,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) odstępuje od obciążenia powoda kosztami postępowania na rzecz strony pozwanej;**
- 3) przyznaje radcy prawnemu P. O. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł wraz z należnym podatkiem od towarów i usług, ze środków budżetowych Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Y., tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Cel wymagań przewidzianych przez art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być bowiem osiągnięty tylko wtedy, gdy skarżący powoła i uzasadnieni istnienie przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w tej kwestii jest konsekwencją oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został przez powoda uzasadniony ze wskazaniem na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które powód przedstawił w formie pytań: „1) czy przy rozpoznawaniu zażalenia wniesionego przez stronę nie korzystającą z pomocy profesjonalnego pełnomocnika sąd powinien odnieść się wyłącznie do zarzutów wyraźnie sformułowanych w tym zażaleniu, czy również kierować się intencjami tej strony wynikającymi wyłącznie z istoty wnoszonego środka i treści zaskarżonego orzeczenia? Na ile po zmianach kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1381) sąd powinien formalistycznie traktować środki zaskarżenia wnoszone samodzielnie przez stronę nie będącą przedsiębiorcą, jeżeli nie korzysta ona z pomocy fachowego pełnomocnika? 2) czy dopuszczalne jest merytoryczne rozpoznanie zażalenia nie zawierającego jakiegokolwiek uzasadnienia i przerzucenie w ten sposób na wnoszące je strony ryzyka jego oddalenia, czy też sąd winien uprzednio wezwać stronę wnoszącą zażalenie do usunięcia jego braku formalnego poprzez przytoczenie zarzutów i ich uzasadnienie? ”

Ponadto, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został przez powoda uzasadniony oczywistą zasadnością (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.),

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r., II PK 284/11 (Lex nr 1214575), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Na etapie badania przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy nie analizuje zasadności podstaw skargi kasacyjnej, niemniej jednak rozważa, czy pozostają one w związku z przytoczonymi przez skarżącego przesłankami przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Do rozstrzygnięcia w postępowaniu kasacyjnym zagadnień prawnych sformułowanych jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania może bowiem dojść jedynie wtedy, gdy wskazane przez skarżącego podstawy skargi kasacyjnej pozwalają na ich ocenę i sformułowanie na nie odpowiedzi. Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu sprawy w postępowaniu kasacyjnym nie może bowiem wyjść poza granice zaskarżenia i podstawy skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.); związany jest też ustaleniami faktycznymi Sądów *meriti* przyjętymi za podstawę rozstrzygnięcia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w W. rozstrzygnięciem zamieszczonym w pkt 1 wyroku z 8 lutego 2012 r. orzekł o częściowym odrzuceniu pozwu o

zadośćuczynienie i zapłatę, a mianowicie w zakresie roszczenia wywiedzonego przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Najwyższemu. Na rozstrzygnięcie o takim przedmiocie przysługuje zażalenie i tak też trzeba traktować środek zaskarżenia wniesiony przez stronę, obojętnie czy działającą samodzielnie, czy fachowo reprezentowaną, nawet jeśli nazwie ona ten środek zaskarżenia apelacją i połączy go z apelacją wniesioną od orzeczenia co do istoty sprawy (por. uzasadnienie uchwały Izby Cywilnej oraz Administracyjnej Sądu Najwyższego z 22 listopada 2011 r., III CZP 38/11, OSNC 2012, nr 5, poz. 56). Wymagania formalne stawiane przez ustawodawcę zażaleniu zostały oznaczone w art. 394 § 3 k.p.c. Nie są one wysokie. Z przepisu tego wynika między innymi, że zażalenie ma być „zwięźle uzasadnione.” Treść uzasadnienia nie jest zdeterminowana ustawą, a zatem może być dowolna. Trafność argumentów podniesionych w uzasadnieniu ma znaczenie nie na etapie badania, czy zażalenie spełnia stawiane mu wymagania formalne, ale na etapie oceny jego zasadności. Pismo powoda z 29 marca 2012 r. (data nadania), nazwane przez niego apelacją, a będące w części zażaleniem, zawierało uzasadnienie. W niniejszej sprawie nie miała zatem miejsca sytuacja, w której by doszło do merytorycznego rozpoznania zażalenia niezawierającego jakiegokolwiek uzasadnienia. Osobną kwestią jest trafność argumentacji przytoczonej przez stronę w uzasadnieniu środka zaskarżenia, ale sąd nie dysponuje żadnymi instrumentami, które by mogły wpłynąć na sposób argumentowania strony w uzasadnieniu wniesionego przez nią środka zaskarżenia.

Granice rozpoznania sądu w postępowaniu zażaleniowym muszą być wyznaczone na podstawie art. 378 § 1 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., a zatem z uwzględnieniem stanowiska wyrażonego w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55 (zasada prawna), niezależnie od tego czy zażalenie wniosła strona działająca samodzielnie, czy fachowo reprezentowana.

W zakresie oczywistej zasadności skargi jako podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należy wskazać, że skonfrontowanie uzasadnienia postanowienia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozawala stwierdzić, żeby skarga była oczywiście uzasadniona, a więc już na pierwszy rzut oka i bez potrzeby przeprowadzania bardziej złożonych

rozumowań (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 stycznia 2011 r., IV CSK 485/10, nie publ. oraz z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 108 § 1 i art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu. Mając na uwadze charakter sprawy oraz ujawnioną w oświadczeniach majątkowych powoda jego sytuację osobistą i materialną, Sąd Najwyższy odstąpił od obciążania go kosztami należnymi stronie pozwanej.

Pełnomocnikowi reprezentującemu powoda z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd przyznał wynagrodzenie stosownie do § 2 ust. 3, § 12 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).